

ANNEMİ BİR UĞULTUYA YASLADILAR

Ahmet Sarı

HECE

öykü

Ahmet Sarı: 1970 yılında Almanya'nın Düsseldorf kentinde doğdu. 1984 yılında Almanya'dan Türkiye'ye (Erzurum) kesin dönüş yaptı. 1993 yılında Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. *Thomas Bernhard'ın Öykülerinde Normaldışı Davranışlar* adlı çalışmasıyla yüksek lisansını (1995), *Türk ve Alman Poetikasının Kitabı* adlı çalışmasıyla da doktorasını tamamladı (2003). 2005 yılında Yardımcı Doçent; 2011 yılında Doçentlik kadrosuna, 2016 yılında da Profesörlük kadrosuna atandı. Halen Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalışmalarını sürdürmektedir.

Çevirileri ve Eserleri:

Jurek Becker, *Dikkat Yazar Var* (Babil Yayınları, 2000); Peter Bichsel, *Edebiyat Dersleri* Okuyucu/Anlatı (Babil Yayınları, 2000); Thomas Bernhard, *Ses Taklitçisi* (Atatürk Üniversitesi Matbaası, 2001); Thomas Bernhard, *Olaylar* (Babil Yayınları, 2002); Jacques Derrida, *Şiir Nedir?* (Babil Yayınları, 2002); Hans Georg Gadamer-Friedrich Nietzsche-Helmut Kuhn, *Edebiyat Nedir?* (Babil Yayınları, 2002); Peter Handke, *İzleyiciye Sövgü-Kendini Karalama* (Birey Yayınları, 2002); Novalis, *Poetika* (Babil Yayınları, 2003); Immanuel Kant, *Yaşamın Anlamı* (Birey Yayınları, 2004); Lewis Carroll, *Küçük Kızlara Mektuplar* (Birey Yayınları, 2005); Peter Sloterdijk, *Dünyaya Gelmek-Dile Gelmek* (Salkımsöğüt Yayınları, 2005), Wilhelm Vogelpohl, *Alman Edebiyatı Tarihi* (Orient Yayınları/Yayına Hazırlayan/2005) Klaus Schulz, *Alman Kültür Tarihi* (Orient Yayınları/Yayına Hazırlayan, 2006) *Türk ve Alman Poetikasının Kitabı* (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), Adolf Muschg, *Edebiyat Terapi Olabilir Mi?* (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), *Sanat ve Normaldışılık* (Salkımsöğüt Yayınları, 2006), Hermann Broch, *Edebiyat ve Felsefe* (Salkımsöğüt Yayınları, 2006); Thomas Bernhard, *Dünya Düzeltilici* (De Ki Yayınları, 2007); Thomas Bernhard, *Immanuel Kant* (De Ki Yayınları, 2007); Peter Handke, *Kaspar*, (De Ki Yayınları, 2007); *Thomas Bernhard'ın Şiir Dünyası*, (De Ki Yayınları, 2007). *Psikanaliz ve Edebiyat* (Salkımsöğüt Yayınları, 2008); *Masalların Psikanalizi* (Salkımsöğüt Yayınları, 2008) *Kafkaesk Anorexia* (Salkımsöğüt Yayınları, 2009) *Allah Ağrısı*

(Salkımsögüt Yayınları, 2010) *Abmed'e Konmaya Çalışan Bir Sineğin Arzusu* (Salkımsögüt Yayınları, 2011) *Seberde Serçenin Gördüğüdür* (Salkımsögüt Yayınları, 2013) *Merhamet Dilercesine Gökyüzüne Bakmak* (Hece Yayınları, 2013) *Ve Asma Yaprakları Gibi Titreyen El* (Çizgi Yayınevi, 2014) *Sağ Omuz Meleğimin Omzundaki Sağ Omuz Meleği* (Çizgi Yayınevi, 2014) *Edebiyat Nefreti (Edebiyat Yazıları)* (Çizgi Yayınevi, 2014) *Kurmacanın O Kadim Unsurları* (Çizgi Yayınevi, 2015) *Başlangıcı Olmayan Bir Şeyin Sonu* (Hece Yayınları, 2015) *Musa'nın Derinlerine Düşen Yutkunuş* (Çizgi Yayınevi, 2015) *Kafkamakine* (Çizgi Yayınevi, 2016) *Felsefe Kendini Edebiyata Nasıl Eklemler?* (Çizgi Yayınevi, 2016) *Alman Edebiyatında Dışkı Kültü* (Çizgi Yayınevi, 2016) *Kalplerin Yıldızlı Göğü: Hölderlin* (Çizgi Yayınevi, 2016) *Kuş Seslerinden Bir Çadır* (Heyamola Yayınları, 2018) *Edebiyat ve Suç* (Ketebe Yayınevi, 2018); *Kendi İmdadına Da Koşup Gelen Hızır* (İz Yayınları; 2019); *Edebiyat ve Utanç* (Ketebe; 2019); Peter Bichsel, *Edebiyat Dersleri- Okur/ Anlatı* (Ketebe; 2020); Jurek Becker, *Dikkat Yazar Var* (Ketebe; 2020); Peter Sloterdijk, *Dünyaya Gelmek, Dile Gelmek* (Ketebe; 2020). *Edebiyatın İyileştirici Gücü. Edebiyat-Terapi Bağlamında Düşünceler* (Ketebe; 2020)

ANNEMİ BİR UĞULTUYA YASLADILAR

Ahmet Sarı

Hece Yayınları: 580

Öykü

©Hece Yayınları

Editör

Ali Karaçalı

Birinci Basım

Ekim 2020

Kapak Tasarımı

www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık

www.hece.com.tr

ISBN: 978-605-7547-69-9

Baskı

Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San. ve Ltd. Şti.

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara

T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

Sertifika No: 17672

İÇİNDEKİLER

Kalbin Tenhasından Allah'ın Tenhasına /	9
Annemin Soğuk Dudakları /	17
Musa'nın Göğe Uzun Uzun Bakmasıdır /	19
Açık Bağcıklar /	29
Yakarış: Bir /	35
Annem ve Babam Hacc'a Gitmeyi Çok İstiyorlar /	37
"Bir Gün, Belki Bir Günden Daha Az" /	41
Birkaç Kızgın Çocuk /	49
Ziyaret /	53
Yakarış: İki /	57
Donmuş Kış Göğü /	59
Hiç Bilinmeyen Diyarlara Duyulan Hasret /	63
Av /	71
Munzur Dağı Silelenmiş Garinen /	73
Yakarış: Üç /	85
Yere Düşmüş Harflerin Öpülüp Alına Konulmasına Dair Bir Öykü /	87
Sensörlü Lamba /	93
Güzsöküğü /	95
Bana Bakıyordu /	105
Yakarış: Dört /	107
Musluk /	109
Kule /	111
Hanife Halanın Bir Asra Varan Kadim Sorumluluğu /	113
Sarunas Bartas /	115
Yakarış: Beş /	117
Ahmet Sarı /	119
Sürmene /	123
Kirazlı Toka /	125

Gözyaşı / 127
Yakarış: Altı / 131
İnanmak / 133
Avuç İçi / 137
Yaşmağında Kırmızı Kelebek Desenleri / 139
Sol Elim / 141
Yakarış: Yedi / 143
Bekleyiş / 145
Gölge / 147
Yeni Doğan / 149
Kapı Önü Ağırlığı / 151
Dua / 155
KAPANIŞ / 157

“Baba suçsuzdu eski incirler gibi bıştırdıyordu.”

Sezai Karakoç

“Yüzü yeni gelmiş bir vahiy gibi”

Sezai Karakoç

Kalbin Tenhasından Allah'ın Tenhasına

*Nefsimi hevâdan kes, kalbimi riyâdan kes,
Meylimi sivâdan kes halvet yolunu göster.*

Niyâzi-ı Mısri

Hafız Nihat camiye doğru giden incecik asfalt yolu başka bir yorgunlukla yürüdü. Bu yolu yıllardır arşınlardı. Neresinde çukur var, neresinde değişen belediyelerin yaptığı göze batan yamalar, hepsini bilirdi. Bir gözü kör Salih, yanlarını sarıya boyadığı, nazarlık boncuklar asılan ahşap bir el arabasında ren-gârenk çoraplar satardı. El arabasının hepsini çoraba ayırmaz, buralar cami çevresi olduğu için onda tırnak makası, törpüler, küçük çakılar, küçük el fenerleri, kim bilir ne zamandan beri satılmayan ustura ya da jilet çeşitleri, küçük tespihler de bulundu. Biraz daha yürüseniz baba oğul Köseoğulları'nın lavaş dükkânı önünüze çıkardı. Daracık alana dört kişi sıkışır, biri hamuru incecik açar, diğeri köylerde olduğu gibi dikine geniş ve derin değil de nerdeyse yatay ama el uzansa dibine uzanacak derinlikte tandırlara incecik lavaşları yapıştırır ve kısa süre sonra da onları kabarmış bir şekilde çıkarırdı. Diğeri onları paketler, bir diğeri de içine dükkânın tanıtımını sağlayacak küçük reklam kâğıdını koyarak onları paketli halde dolaba

istif ederdi. Yatay küçük tandırdan çıkan bu lavaşların kokusu Hafız Nihat'ın camiye doğru giderken burnuna kadar gelirdi. Camiye vardığında dört küçük basamaktan sonra, solda, içinde abdesthane olmak üzere namaz kılacak Müslümanlara ihtiyaçlarını giderecek nezih bir ortam sunulmuştu. Abdesthanenin sağında sekiz basamak sonra caminin çimenli bahçesi yer alırdı. İçinde güller, leylaklar, zambaklar hepsinin üzerinde yazın acayip bir koşturmaca içinde arılar onlardan bal devşirirlerdi.

Hava kararmaya dönüyordu ve Hafız Nihat altmış beşine gelmiş ama hâlâ kendini bir delikanlı olarak görüyordu. Arzuları hâlâ sönmemişti. Hafız Nihat kendi içini yıllarca yakan bu hevesi artık kırmanın arayışı içindeydi. Evliydi ve eşi de çok şükür sağdı, üç çocuk vermişti karısı ona. İki kız bir de oğlan. Kurban Bayramı zamanına denk geldiği için oğlunun adını İsmail koymuştu. Küçük bir terzi dükkânı vardı Hafız Nihat'ın, bu terzi dükkânında iki Singer makinesi vardı. Örumceğe rızkını, ördüğü o incecik, dünyada en zayıf evine yetiştiren, ona da bu Singer makinelerin dönmesiyle rızkını yetiştirirdi. Hafız Nihat'ın dükkânında Singer makinelerinin önünde küçük bir raf vardı, içi de rengârenk ipliklerle doluydu. Çok eskiden alındıkları için renkleri solmuştu bunların. Duvarlarda artık sararmış cam bantlarla gazetelerden ya da dergilerden kesilmiş üstünde kaliteli kumaşlardan dikilmiş ceketleri, yelekleri, etekleri, pantolonları taşıyan güzel kadınlar, genç erkekler asılıydı. Kaliteli kumaşlardan dikilmiş bu elbiseleri gururla gösterirlerdi kendilerine bakanlara. Hafız Nihat kendini bildi bileli babadan kalma bu terzilik işini yürütürdü. Babası da buranın çok eski eşrafındandı. Kur'an okur, tilaveti sever, Kur'an'a meftun olduğu için de Nihat'ın çok uzun ve meşakkatli bir süreç olan hafızlığı yapmasını çok isterdi. Kur'an'ın bir zihinde olmasını çok önemserdi babası. Cebinde Kur'an taşırdı. Terzi dükkânında biraz boş zaman bulduğunda cebinden sayfaları artık nerdeyse

dökülen Kur'an'ı çıkarır, açar ve okurdu. Nihat'ın hafızlığı aldığı gün kurban bile kesmişti. Sevinci görülmeye değerdi. Sanki gökyüzünden yağan Kur'an'ı Kerim yağmurundan oğluna ezberlettiği Kur'an'la birlikte bir damla da onun evine, hanesine, küçük dükkânına düşmüştü. Artık sadece cebinde değil yanında da gururla gezdirdiği, Kur'an'ı dimağında bulunduran bir oğlu vardı. Daha ne olsundu.

Altmış beşine gelmiş Hafız Nihat, hali ahvalini çok düşünürdü. Ölümün yaklaştığını hissediyordu. Yaşı düşünüldüğünde, bu yaşa daha varamadan çoğu insan zaten toprak olmamış mıydı? Daha ne kadar yaşayacağını garantisini kim verebilirdi? Çoğu dostu, arkadaşı zaten Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu. Akşam namazının yaklaştığı bu saatlerde, başını caminin nerdeyse yanına kadar sokmuş gökyüzüne doğru bir mızrak gibi uzanan minareye baktı. Dünyaya gelen çocuğun günahsızlığı ve temizliği ne kadar da önemliydi? Öyle bir temizliğe ulaşma imkânı var mıydı? Beyaz bir kâğıt gibi doğmak. Ak bir süt gibi çıkmak memeden. Dünyaya yeni gelmiş bir çocuğun, dünyaya yeni gelmiş ama gözleri daha açılmamış yavru kedilerin günahsızlığı, saflığı ve masumiyeti için neyi feda etmek gerekti? Son günlerde altmış beş yaşına yaklaşmış olsa dahi içinde kabaran ve bir türlü dinmek bilmeyen o arzuları onu rahatsız etmeye devam ediyordu. Arzuyu burada yanlış anlama ey okur; arzu bir karşı cinse uyanan duygu da olabilirken, insan hele de bu dünyada mukim ise, dünyanın rengi ile de ruhunu belli zaman sonra boyuyor demektir. Kalp kötü şeylerle nasıl lekelenirse, ruh da dünyaya daldıkça, dünyayı arzuladıkça, dünyaya bulandıkça onda dünyaya dair lekelenmeler olduğu düşüncesindeydi. Dünyaya dair metâ, eşyalar, 'bu da olsun, bu da olsun'lar, 'şunu da alayım, bunu da alayım'ların yanında Hafız Nihat bu yaşta bile shevî arzularını bazen dizginleyemiyordu. Arzularını sakladı. Bunlardan

kimseye söz etmedi. Söylese bile dostlarının “Yaşlı başlısın” deyip bu yaşlarda arzuların sönüp gitmesi gerektiğini alaycı bir şekilde dillendireceklerini biliyordu. Hafız Nihat bu yüzden o yanan, ömrü boyunca sönmemiş arzularını hep saklayarak, gizleyerek yaşadı. Albenili kadınlara çaktırmadan bakardı. “İlk bakış Allah’tan” denildiği ve bunu da duyduğu için, ilk bakışı yeri geldiğinde uzatırdı. Pişmanlık duyardı ama bir kere bakmıştı işte. Bakmamak için kendi kendine iç sorgulamalar yapsa bile bir sonraki durumda gözlerini güzellerden yine alamazdı.

Hafız Nihat yıllarca para biriktirdiği için artık ömrünün bu dönemlerinde maddi sıkıntı çekmiyordu. Evinin bir köşesinde sadece karısının yerini bildiği paraları, altınları vardı. İç sorgulamalarının arttığı, arınmak istediği, bunu kalpten de istediği bir dönemde karısına durumu açtı ve kırk gün camide, halvetgâhta halvete çekileceğini söyledi. Bunu uzun süreden beri düşünüyordu. Ancak şimdi dünyayı artık rayına oturtmuş, güzel bir gidişata sokmuştu. Ne eşini, ne çocuklarını, ne terzi dükkânını, ne yağan yağmuru, ne dışarıdaki gülleri, ne güzel kadınları, ne iğne batmasın diye sağ baş parmağına taktığı yüksüğü, rengârenk iplikleri, kendini dahi hiçbir şeyi düşünmeden sadece ve sadece Allah’ı düşünmek istiyordu. Sadece Allah’ı. Çok uzun zamandan beri kıldığı namazda, tuttuğu oruçta, verdiği sadakada, yaptığı iyiliklerde dünyanın kötü rengini seziyordu. Dünyaya bedeniyle, ruhuyla batmıştı. “Çoğuna göre yaşantın iyi” dese de arkadaşları, o kendini, batinını bildiğinden bir arınma zamanının geldiğini düşünüyordu.

Dünyada bir defa olsun yaşarken bağlı olduğun eşyaları, bağlı olduğun insanları düşünmeden, sadece bunlar var olduğu için kaç yıldır belki bir ömürdür kendini unuttuğun, kendini unuttuğun için de Allah’ı zaten tam tekmil düşünemediğin, kendini ona topyekûn veremediğin bir acı durum. Eşini ikna etmekte zorlandı. Yıllarca kurulmuş bu rutinin

bozulmasından korkuyordu eşi. Aslında bu da dünyalık bir kaygıydı Hafız Nihat için. “Seni böylesine konuşturan tüm duygulardan da arınmalıyım” dedi eşine. “Şeytanın belki de içimize girip bizleri dünya derdiyle korkuttuğu bir durum bu.” Kararlıydı ve eşini kırmak pahasına kararından vazgeçmedi. “Kırk gün bir ömür değil ya. Sayılı günler çabuk geçer. Elin ayağın tutuyor, kendine bakabilirsin.” dedi. “Çocuklar da var, hem yalnız da değilsin.” O akşam kendini ikna etmek isteyen çocuklarına da sert çıkıştı ve kararının kesin olduğunu, annelerine bu kırk günde yardım etmelerini emretti.

Caminin halvetgâhını biliyordu. İlginç olan, burayı uzun yıllar boyunca camiye gidip geldiği süre içinde şimdiye kadar tanıdığı kimsenin kullanmamış olmasıydı. Zaman biraz eski olsa, hayat bu kadar hızlı, insanlar bu kadar kalabalık olmasa tenhayı arama derdi belki revaçta olabilirdi. Eskiler tenhayı ararlardı. Eskiden eşya, insana bu kadar saldırmazken, dünyevi metâ insanın ruhuna bu kadar sirâyet etmezken bile, dışarıda insanın aklını çelen bunca süslü kadınlar olmazken bile insanların halvetgâha ihtiyaçları varsa, şimdi bu ortamda hiçbirimizin bu tenhalıklardan çıkmamamız gerekirdi. Meryem anamızın üç gün boyunca tuttuğu söz orucunu bugünlerde kim tutabilirdi? İnsanların iletişim ihtiyaçları o gün bile şimdiki gibi çılginca artmamışken Meryem anamız üç gün söz orucunu tutmakta zorlanmışsa, insan ilişkilerinin gerçekte değil de sanal ortamlarda, telefonlarla, cep telefonlarıyla yürütüldüğü, dedikoduların ayyuka çıktığı ve sonsuz insan eti yemelerin arttığı bu günlerde söz orucu nasıl tutulabilirdi? İnsanlar bırakın bir günü, üç gün bir kelime dahi etmeden çenelerini nasıl tutabilirlerdi. Bu çağda bu imkânsızdı. Söz orucu, hah güldürmeyin beni.

Halvetgâha Kur’an’ını aldı. Yazmak için bir kalem. Bir kâğıt. İbadetten yorulduğunda havalarda da geceleyin hafif soğu-

duğundan, halvetgâh taş binalardan yapılma ve rutubetli olduğundan üzerine örtmek için ince bir battaniye aldı. Hafız Nihat çok gerekli ve zaruri durumlarda güneşi görmeden karanlığın örtüsünü üzerine örterek dışarı çıkar, abdest alır, tuvalet gibi zorunlu ihtiyaçlarını görür görmez halvetgâha koşar, bu dar ve karanlık yerde az uyku uyur, bol tefekkür ederdi. Uyku alışkanlığını kırmak, az uyumak için oturduğu yere boynunu kayışa bağlardı. İbadetten yorulduğunda çenesinin hararetini alan soğuk müttekâya başını yaslardı. Yatıp uyumamak için müttekânın üst kısmında alnın dayanacağı bir yer vardı. Hafız Nihat da uyuma ihtiyacı hâsıl olunca yere yatmaz alnını müttekâya dayar, oturma vaziyetinde uyurdu. Derin olmayan yaka-za türünden hafif tavşan uykusuydu bu uykuları. Sivrisineğin suyun üzerindeki ağırlığına ya da hafifliğine sahipti. Caminin müezziniyle durumu görüştü. Günde bir öğün yemeği ve yanında da suyu belli bir vakitte kendine getirmesini talep etti. Yemekler genelde vejeteryan çeşitlerdi. Tatları dünyaya bağlılık uyandırmasın diye bol tuzlu yapılırdı. Çileye kapanacaksa dünyevi sıkletlerini üzerinden atmalıydı. Ramazan bayramında aç bırakılan beden nasıl terbiye edilip fazlalıklarını atıyor ve sağlığa doğru ilerliyor, ruh doygun bir vaziyette dinginliğe kapılıyorsa, bu halvetgâhta her şeyden çok kendi tenhasına inecek, bedenindeki, ruhundaki gereksiz fazlalıkları atacak, insan ilişkilerinde kendine zarar veren ne varsa onlardan uzaklaşacaktı. Allah'ın bir ayetinde insanları biraz korkuyla, biraz açlıkla sınavacağını bilecek; mallardan, ürünlerden, evlatlardan eksiltmelerin bilincine varacak, bunu kalpten kabullenecekti. Rabıta yapanlar nasıl ölmeden önce ölüyorlarsa, “İşte öldüm ve işte gömdüler beni.” diyorlarsa aynen onlar gibi korkusunu, açlığını, malını, evlatlarını, ürünlerini kısa bir süreliğine bırakıp, sınıandığı şeyleri terk edip kendini sınavana teslim edecekti. “Allah her şeye yeter. Sahibimiz odur.” dedi ve halvete başladı.

Halvetgâhta kendi tenhasına indi. Kur'an okudu. Namaz kıldı. Kaza namazlarını eda etti. Zikir çekti. Tesbihat yaptı. Canı sıkıldığında ve zikirten, fikirten, şükürden yanları ağrıdığına daracık odasında odayı arşınladı. Attığı her adımda Allah'ı zikretti. Başladığı her eylemde Allah'ın adını andı. Artık okumaktan, ibadetten ve namaz eda etmekten dermanı kalmadığında, günde bir öğün müezzin kendisine bir çeşit yemek ve suyu getirdiğinde Allah'a hamd ile yemeye başladı. Lokmalarında Allah'ı andı. Suyu Allah'ı anarak içti. Şükür duasıyla boş kapları kapının yanına bıraktı. Çileyi doldurmak elbette zordu. Kendi tenhasından sonra Allah'ın tenhasına varmaya çalışacaktı. Bu kısa zaman zarfında bu mümkün müydü? Eskiler çileyi 1001 gece yaparlardı. Çoğu 990'ncı günde çileye dayanamazlardı. Kendisi kırk güne yani erbaine neyi sıkıştıracaktı? İlk haftası arınmakla, dünyayı unutmakla geçti. Geçiş dönemi olduğundan bayağı zorlandı. Zor zamanlardı. Dünyaya alışmış bir nefsin terbiyesi her şeyden daha zordu. İkinci hafta tenhasının sınırlarına vardı. Maddi sıkletlerini atmıştı. İlk haftalar karısı, çocukları, terzi dükkânı aklına geliyor, rüyasında rengârenk iplikler içinde sarılmış çarkı dönmeyen Singer makinesinin çaresizliğini görüyor ve üzülyordu. Ama ikinci hafta bunları da düşünmemeyi öğrendi. Kendini Allah'a ve Allah'ın isimlerine adadı. Üçüncü hafta hastalandı. Yaz olmasına rağmen geceleyin bu halvetgâhta incecik battaniye kendisine yetmiyordu ama hastalığın da keffaretüzzünup olduğunu düşündüğünden, sevgiliden ve Allah'tan geldiğini bildiğinden bir hafta süren hastalığını memnuniyetle karşıladı. İlenmedi. İyileşmek için gayret de göstermedi. "Hastalığı veren, hastalığı alır." diye düşünüyordu. Dördüncü hafta sekiz kilo kadar zayıflamıştı. Zaten zayıf biri olduğu için avurduları çökmüş, gözleri âdeta bir çukura dönmüştü. Sakalları uzamış, bakışlarında bir derinlik peyda